

COVID-19 Pandemisinde Değerler Eğitimi: Millî Eğitim Bakanlığının Hazırladığı “Arkadaş” Kitapları Örneği*

Values Education in the COVID-19 Pandemic Process: An Example of "Arkadaş" Books Prepared by the Ministry of National Education*

Gökçe Demiryürek¹

¹ Öğretim Görevlisi Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

19.09.2021

Kabul Tarihi (Accepted Date)

28.02.2022

*Bu çalışma 4. Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

*Sorumlu Yazar

Tel.: +90 332 323 82 20
Adres: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram/Konya, Türkiye
gdemiryurek@erbakan.edu.tr

Öz: İnsan yaşamını derinden etkileyen pandemi/küresel salgın süreci, beraberinde birçok değişikliği de getirmiştir. Bu süreçte zorunlu olarak birtakım tedbirler alınmıştır. Ülkemizde de bu tedbirler kapsamında okullar kapatılmış ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, okuldan uzak kalan öğrencileri desteklemek amacıyla “Arkadaş” isimli tatil kitaplarını yayımlamıştır. İlkokul öğrencileri için hazırlanan bu tatil kitaplarının ülkedeki bütün öğrencilere ulaştırılması amaçlanmıştır. Eğitim, çocukları sadece bilgi yönünden geliştirmek demek değildir. Eğitim, çocukları karakter olarak da geliştirmeyi hedefler. Bu da değerler eğitimiyle mümkündür. Çocuklar için hazırlanmış kitaplarda, onların gelişim özelliklerine uygun şekilde evrensel ve millî değerlere yer verilmesi önemlidir. Bu çalışmada doküman incelemesi yöntemiyle “Arkadaş” tatil kitapları değerler bakımından incelenmiştir. Dokümanlara, betimsel analiz yapılarak kitaplarda hangi değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Betimsel analizin temasını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan “Değerler Eğitimi Yönergesi” oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda ilkökul 1, 2, 3 ve 4. sınıflar için ayrı ayrı hazırlanan bu kitapların, içerisinde birçok değeri barındırdığı görülmüştür. Bu değerlerden en çok yardımlaşma değerinin kullanıldığı, onu kültürel mirasa sahip çıkma ve sorumluluk değerlerinin takip ettiği saptanmıştır. Kitaplarda; iyimserlik, şefkat, empati, özgüven gibi değerlere ise yer verilmediği görülmüştür. Söz konusu kitapların değerler bakımından zenginleştirilebileceği ve sadece salgın dönemiyle sınırlı tutulmaması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, tatil kitapları, arkadaş, pandemi, COVID-19

Abstract: The pandemic process that deeply affects human life has brought many changes with it. In this process, some necessary measures have been taken. In our country, within the scope of these measures, schools were closed and distance education started. The Ministry of National Education published holiday books called “Arkadaş” in order to support students who are out of school. It is important to include universal and national values in books prepared for children in accordance with their developmental characteristics. In this study, the holiday books “Arkadaş” were examined in terms of values by document analysis method. It has been determined which values were included in the books by making a descriptive analysis of the documents. As a result of the study, it was seen that these books, which were prepared for primary school 1st, 2nd, 3rd and 4th grades separately, contain many values. It has been determined that among these values, the value of cooperation is used the most, followed by the values of protecting cultural heritage and responsibility. It has been observed that values such as optimism, compassion, empathy and self-confidence are not included in the books. It is thought that these books can be enriched in terms of values and should not be limited only to the pandemic period.

Keywords: Values, holiday books, arkadaş, pandemic, COVID-19

Demiryürek, G. (2022). COVID-19 pandemisinde değerler eğitimi: Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı “Arkadaş” kitapları örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 287-298. <https://doi.org/10.17556/erziefd.996562>

Giriş

Değişen ve gelişen dünyada, ülkeler ve toplumlar arasındaki sınırlar artık geçerliliğini yitirmektedir. Dünyanın bir ucunda yaşanan bir olay diğer ucundaki insanları etkilemekte, onların hayatında izler bırakmaktadır. Herhangi bir ülkede yaşanan olumlu ya da olumsuz bir gelişme, er ya da geç küresel köy olarak tanımlanan dünyadaki insanları etkileyecektir. Bunun en yakın örneğine Covid-19 salgınında bütün insanlık tanık oldu. Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığı bilinen bir virüs, günümüzde bütün dünyayı esir almış bir pandemiye/küresel salgına dönüştü.

Salgınla birlikte dünyadaki birçok sistem de sorgulanmaya başlandı ve bu sistemlerde köklü değişimler kaçınılmaz oldu. Sağlık, ekonomi, çevre, ulaşım, iletişim, sosyalleşme ve buna benzer birçok kavram ve yapının yeniden gözden geçirilmesi gerekli hale geldi. Her ne kadar salgının yükü sağlık ve ekonomi sistemleri üzerindeymiş gibi görünse de salgının, eğitim sistemini de derinden sarstığı görülmektedir

(Akramova, Akhmedova & Khasimova, 2020; Aytaç, 2021; Batubara, 2021; Özudoğru, 2021).

Salgın koşullarında teması azaltmak ve virüsün yayılmasını engellemek için eğitim sisteminde alınan ilk tedbir okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesidir. Ülkemizde Covid-19 vakasının ilk görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinden hemen sonra 16 Mart'tan itibaren Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bütün okullar kapatıldı. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden dersler internet ortamında canlı olarak yapılmaya başlandı. Aynı zamanda EBA TV aracılığıyla öğrenciler, kendi sınıf müfredatlarına uygun dersleri izleme imkânı buldular. Sınıf bazında derslerin uzaktan işlenmesi bazı soru ve sorunları da beraberinde getirdi.

Uzaktan eğitime bakış açısı (Er Türküresin, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020; Sarı ve Nayır, 2020; Can, 2020; Başaran vd., 2020), eğitimin dijital dönüşme süreci (Sırer, 2020; Sezgin ve Fırat, 2020;), bütün öğrencilerin eşit olanaklara sahip olmaması (Karaağaçlı, 2021; Dursun, 2021;

Waller ve diğerleri, 2020; Murat, M. ve Bonacini, L., 2020; Furceri, Loungani, Ostry ve Pizzuto, 2020), öğretim programlarının uzaktan eğitime uygunluğu (Koç, 2021; Mok ve diğerleri, 2020), öğrencilerin değerlendirilmesi (Acar Güvendir & Özer Özkan, 2021; Solak, Ütebay ve Yalçın, 2020;) gibi konular, pandemi sürecinde ön plana çıkmış ve birçok araştırmacının da ilgisini çekmiştir. Ancak eğitimin bir diğer boyutunun gözden kaçırılmış olması mümkün olabilir mi? Bu boyut, eğitimin karakter ve kişilik geliştirme boyutudur. Eğitim, yetiştirmek istediği kişilerin en iyi donanıma sahip olmasını isterken aynı zamanda onların iyi birer karaktere ve bilince de sahip olmasını amaçlar (Ulusoy ve Dilmaç, 2014: 1). Uzaktan eğitimde çocukların karakter eğitimine yeterince önem veriliyor mu? Bunun için yeterli zaman ve imkân yaratılabiliyor mu? Bütün bu sorular, uzaktan eğitimin sadece akademik başarı boyutuyla değil birçok boyutuyla değerlendirilmesi gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı da aniden gelişen uzaktan eğitime geçme sürecinde öğrencilerin gerek müfredat gerekse de diğer donanımlar açısından eksik kaldığı yönleri destekleme ihtiyacı duymuştur. Bunun için yaz tatilinde çocukları birçok açıdan destekleyeceğini düşündükleri “Arkadaş” tatil kitaplarını hazırlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, 24 Haziran 2020 tarihinde hem bakanlığın internet sitesinde hem de diğer mecralarda “Çocuklara Tatil ‘Arkadaş’ı Geliyor” sloganıyla bir tatil kitabı hazırladığını duyurmuştur (MEB, 2020). İlkokullar için hazırlanan bu kitaplar, 1, 2, 3 ve 4. sınıflar için ayrı ayrı içeriklere sahiptir ve ülkedeki bütün ilkökul öğrencilerine ulaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç da “22 bin 700 okulda yer alan 5 milyon 230 bin öğrenciye tek tek ulaştırılacaktır.” şeklinde ifade edilmiştir. Dönemin Millî Eğitim Bakanı, konuyla ilgili bilgi verirken söz konusu kitapların hayatla müfredat arasındaki ilişkiyi açığa çıkaracağını ve kitapların her yaş grubuna kendi alanından seslendiğini belirtmiştir (MEB, 2020).

“Arkadaş” tatil kitapları, ilgili sınıfın ders müfredatını destekleyecek şekilde hazırlanmıştır. Her kitap farklı bir ana karakter etrafında şekillenmiştir. Birinci sınıflar için hazırlanan kitap, oyun ve arkadaşlar; ikinci sınıflar için hazırlanan kitap, sosyal yaşam; üçüncü sınıflar için olan merak ve macera; dördüncü sınıflar için olansa iletişim becerileri üzerine odaklanmıştır. “Arkadaş” kitapları, çocukların üzerine yazı yazabilecekleri, boşluk doldurabilecekleri, eşleştirme yapabilecekleri, resim çizebilecekleri, dört işlem yapabilecekleri etkileşimli bir kitap olarak tasarlanmıştır. Çocuklara hemen bütün ders içeriklerini tekrar etme fırsatı sunan bu tatil kitaplarının, çocukların karakter eğitimine ne kadar eğildiğini belirlemek de gerekmektedir. Çünkü eğitimin amacı, sadece bilgi vermek değil aynı zamanda iyi insanlar yetiştirmektir. Nitekim Türk Millî Eğitim Temel Kanununun ikinci maddesinin ikinci bendinde de belirtildiği gibi Millî Eğitim’in amaçlarından biri de beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip bireyler yetiştirmektir (MEB, 1973).

Güncel Türkçe Sözlük’te bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik (Türk Dil Kurumu, t.y.) olarak tanımlanan karakter, bu üstün yapıyı sahip olduğu değerlerden almaktadır. Değerler, bireye toplum içerisinde

saygın bir yer edinmesini, kabul görmesini sağlayan erdemlerdir. Eğer bilgili olduğu kadar, kendini gerçekleştirmiş, iyi bir karakter sahibi bireyler yetiştirmek ve böylesi nitelikli bireylerden oluşan bir toplum oluşturmak isteniyorsa değerler eğitiminin üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Nitekim karakter eğitimi artık birçok ülkenin eğitim programlarında yer alıyor ve öğretmenlerden karakter eğitimini müfredatın bir parçası haline getirmesi bekleniyor (Edgington, 2002).

Değerler eğitimi, ülkemizdeki okullarda 2004 yılından itibaren planlı bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. Bugünden sonra değerler eğitimi üzerinde daha fazla durulmuş ve çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Ulusoy ve Aslan, 2014). Bu çalışmaların sonucunda “değer” kavramı ile ilgili birçok tanım ortaya çıkmıştır.

Değerler, en yaygın tanımıyla belirli bir durumu diğerine tercih etme eğilimi olarak nitelendirilebilir (Erdem, 2003). Ulusoy (2007) ise değer bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, yüksek ve yararlı nitelikler, demektir. Güngör (1993) değeri, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez hakkındaki inanç olarak tanımlarken; Çağlar (2005) ise değerleri, bireylerin düşünce, tutum ve eylemlerinde birer standart olarak ortaya çıkan kültürel öğeler olarak adlandırır (Akt. Karababa, 2014). Değerler, insanlara hayata dair kararlar verirken yol gösterici birer rehber rolü üstlenirler de denebilir. Bu rehberlik, iyiyi kötünden, doğruyu yanlıştan ayırmada insana yardım eder. Değer kavramına her disiplin kendi bakış açısından bakması, değerlerin sadece pozitivist bakış açısı, bilimsel veriler ve mantıksal sebeplerle açıklanmaya çalışılması, bu kavramın tanımlanmasında birliğin oluşmasına engel olmuştur (Demiryürek, 2015). Değer kavramının birbirinden farklı tanımları olsa da birçoğunun ortak noktası değerlerin bir tercih olduğudur. Bu tercihlerin bireyin toplum tarafından kabul görmesinde ve kendini o topluma ait hissetmesinde de önemli rol oynadığını söyleyebiliriz.

Değerler, toplumsal kabul görmeyle ilişkili kavramlardır. Yani değerler, toplumun büyük bir kısmı tarafından benimsenmiş, ona sahip olanların kabul gördüğü, sahip olmayanların ise dışlandığı, ideal niteliklerdir. Değerler sayesinde bir nevi ideal toplum inşa edilmeye veya var olan toplumdaki birliğin ve düzenin devamının sağlanmasına çalışılır. Farklı bir ifadeyle değerler, toplumsal normların ya da kuralların temelini oluşturarak toplumsal denetim aracı olarak görev yaparlar (Ulusoy ve Arslan, 2014). Eğitimin ilk amacı kadın erkek bütün bireyleri, millî gayelere uygun olarak bedenî, zihni ve ahlaki yönden geliştirmektir (MEB, 1961). Eğitimin amaçlarından bir diğeri de bireyleri topluma hazırlamaktır. Millî Eğitim Temel Kanunu’nda da “topluma karşı sorumluluk duyan, kendini mutlu kıldığı gibi toplumun mutluluğuna da katkıda bulunan” ifadeleriyle nasıl bir birey yetiştirilmesi amaçlandığı açıklanmakta ve böylece Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmanın hedeflendiği vurgulanmaktadır (MEB, 1973). Bir birey, ait olduğu topluma ancak o toplumun sahip olduğu değerleri bilerek ve benimseyerek hazır olur. O halde okullarda, eğitim programlarında, sınıflarda, ders kitaplarında, ders dışı etkinliklerde, çocuk kitaplarında ve benzeri mecralarda değerlere yer verilmesi bir gerekliliktir.

Hangi değerlerin çocuğa verilmesi gerektiği de üzerinde önemle durulması gereken bir alandır. Değerler şimdye kadar

birçok farklı sınıflandırma veya adlandırmalarla karşımıza çıkmıştır. Evrensel değerler, millî değerler, bireysel değerler, toplumsal değerler, kültürel değerler, amaç değerler, araç değerler, sosyal değerler, dinî değerler, bilimsel değerler, ekonomik değerler, siyasi değerler gibi birbirinden farklı sınıflandırmalar mevcuttur (Ulusoy ve Arslan, 2014). Mesela Milton Rokeach değerleri “Amaç” ve “Araç” değerler olarak sınıflandırırken (1973); Allport, Vernon ve Lindzey ise (1960) Spranger’la (1928) benzer şekilde değerleri estetik, teorik, dinî, siyasi, sosyal ve ekonomik olarak; Dilmaç ve Arıcan (2012) ise toplumsal, kariyer, entelektüel, maneviyat, materyalist, insan onuru, romantik, özgürlük ve fütüvvet olarak sınıflandırmıştır (Akt. Karababa, 2014). Bunlara benzer farklı sınıflandırma örneklerini genişletmek mümkündür. Çocuklara hangi yaşta, hangi değerlerin nasıl verileceği ise sınıflandırmaların da üstünde bir konudur.

Türkiye’de değerler eğitimi ilk kez 2010’da dönemin Millî Eğitim Bakanı Nimet Baş tarafından yayımlanan bir genelge ile uygulanmaya başlamıştır (Şimşek, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 2010 yılında valiliklere ve tüm ilk ve orta dereceli okullara; 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı’nın ilk haftasında okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında ders içi ve ders dışında, değerler eğitimine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile ilgili bir genelge yayımlanmıştır. Bu genelgede belirlenen değerler şunlardır: sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü - duyarlılık, öz güven, empati, adil olma, cesaret - liderlik, nazik olmak, dostluk, yardımlaşma - dayanışma, temizlik, doğruluk - dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkat - merhamet, selamlaşma, alçak gönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakârlık (MEB, 2010).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Arkadaş” tatil kitapları, ülkemizdeki bütün ilkökullerine ulaştırıldığı için ders kitaplarından sonra etki alanı en geniş kitaplardır diyebiliriz. Bu nedenle “Arkadaş” kitaplarında değerlere yer verilmesi, değerler eğitimi açısından büyük bir avantaj olacaktır.

“Arkadaş” kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi, Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı kitapları değerler bağlamında gözden geçirme fırsatı sunması açısından önemlidir. Bu çalışma, bundan sonra hazırlanacak tatil kitaplarında ve diğer yardımcı kaynaklarda müfredat bilgisinin yanında değerlere de ne ölçüde ve ne şekilde yer verileceği konusunda katkı sağlayacaktır. Alanyazında ders kitapları, kurgusal kitaplar gibi birçok materyalde değerlerin varlığı üzerine çalışma yapılmasına rağmen (Aydın & Can, 2020; Özkaya ve Duru, 2020; Temizkan, Yırtıcı ve Ergün, 2020) salgın nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığının çocuklarla buluşturduğu “Arkadaş” kitapları üzerine henüz bir inceleme yapılmamıştır. Hem devlet eliyle yayımlanan bir kitabın değerler eğitimi açısından incelenmesi hem de salgın koşullarında değerler eğitimine ne kadar yer verildiğinin tespiti çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu nedenlerle, yapılan çalışmanın alanyazına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı da “Arkadaş” tatil kitaplarının söz konusu yönergede de belirtildiği gibi değerler açısından çocukları ne kadar desteklediğini ortaya koymaktır. Bu amaçla

kitaplarda hangi değerlerin ne kadar ve ne şekilde verildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli/Deseni

Bu çalışmanın temelini nitel araştırma yaklaşımı oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler, betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir.

İncelenen Dokümanlar

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Haziran 2020 tarihinde yayımlanan “Arkadaş” tatil kitapları, bu çalışmanın dokümanlarını oluşturmaktadır. Ülkedeki bütün ilkökullerine ulaştırılmak üzere basılan kitaplar, ilkökuller 1, 2, 3 ve 4. sınıflar için ayrı içeriklerde hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmi internet sitesinde de kitapların dijital hali bulunmaktadır. Araştırma kapsamında incelenecek olan kitaplar, inceleme kolaylığı sağlaması için bir ilkökullerden basılı halde temin edilmiştir.

Verilerin Toplanması/Süreç

Nitel araştırmayla yürütülen bu çalışmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılacak olgu ya da olgular ile ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Doküman incelemesi, araştırmanın veri setini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilir (Özkan, 2019).

Çalışma kapsamında değerler eğitimi üzerine yapılan bilimsel araştırmalar, mevcut ilkökuller öğretim programları ve değerler eğitimi yönergeleri incelenmiştir. Değerlerin birbirinden farklı birçok sınıflandırmaları ve adlandırmaları olduğu görülmüştür. Değerler eğitimi alanında bilimsel çalışmaları olan bir uzman görüşü de alınarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer alan değerlerin araştırmanın temasını oluşturmasına karar verilmiştir. Bu yönergede değerler, herhangi bir sınıflandırmaya tabi tutulmamıştır. Yönergenin içeriğinde amaç, kapsam, yönergenin kimler tarafından uygulanacağı ve nasıl uygulanacağı örnekler üzerinden verilmiştir. Yönerge, tek bir ders için ya da kademe için hazırlanmamıştır. Bu da yönergenin daha kapsayıcı olduğunu göstermektedir. Araştırmanın temelini oluşturan “Arkadaş” tatil kitapları da tek bir ders için değil bütün dersleri kapsayacak şekilde hazırlandığından “Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer alan değerlerin bu çalışma için daha uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Böylece yönergede bulunan yirmi yedi değer, verilerin toplanması için kaynak oluşturmuştur. Söz konusu yönergede yer alan değerleri şöyle sıralayabiliriz: sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü - duyarlılık, öz güven, empati, adil olma, cesaret-liderlik, nazik olmak, dostluk, yardımlaşma - dayanışma, temizlik, doğruluk - dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkat-merhamet, selamlaşma, alçak gönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakârlık (MEB, 2010).

Verilerin Analizi

Araştırmanın temelini oluşturan “Arkadaş” tatil kitapları, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz tekniğine göre veriler, önceden belirlenen temalara göre yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Buna göre kitaplar, ilk olarak dikkatli bir şekilde okunmuş ve kitaplar hakkında genel bir fikir edinilmiştir. Daha sonra kitaplar, daha detaylı taranmış ve içeriğinde değerlerin ne ölçüde ve nasıl yer aldığına dair fişlemeler yapılmıştır. Fişlemeler yapılırken “Değerler Eğitimi Yönergesi” esas alınmıştır. Bu aşamada söz konusu değerlerden oluşan bir kodlama listesi hazırlanmış ve kitaplardaki değerler, bu listeye işlenmiştir. Listede hangi değer kaç kez, nerede ve nasıl kullanıldığı belirtilmiştir. Değerlerin içerikte nasıl yer aldığı ve dağılımının daha somut görülebilmesi için bu kodlama listelerinden yararlanılarak frekansların yer aldığı tablolar oluşturulmuştur.

Bu süreç yaklaşık altı hafta sürmüştür. İlk üç haftada kitapların barındırdığı değerler ve bunların analizi yapılmıştır. Sonraki üç haftalık süreçte ise uzman görüşüne başvurulmuştur. Bir Türkçe eğitimi alan uzmanından, bir de değerler eğitimi üzerine bilimsel çalışmaları olan uzmandan görüş alınmıştır. Bu aşamada uzmanlar, hazırlanan kodlama listesine göre kitapları değerlendirmişlerdir. Son aşamada ise uzman görüşleriyle yapılan analizler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucuna göre ise Güvenirlilik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) formülü (Miles & Huberman; 1994) kullanılarak aradaki benzerlik 0.89 bulunmuştur. Böylece araştırmanın nihai sonuçları elde edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmada geçerlik bilimsel bulguların doğruluğunu, güvenilirlik ise tekrarlanabilirliğini konu edinir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmanın iç geçerliliğini (inandırıcılığını) sağlamak için ilgili alanyazın taranmış ve benzer çalışmalar incelenmiştir. Temalar belirlenirken çalışma alanını yansıtmaya dikkat edilmiştir.

Çalışmanın dış geçerliliğini (aktarılabiliğini) sağlamak amacıyla da araştırma süreci ve süreç içerisinde izlenen yol, aşamalarıyla çalışma içerisinde aktarılmıştır.

Araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlılık) sağlamak için araştırmacının yaptığı kodlamalar, başka iki uzman tarafından tekrar yapılmıştır. Kodlamalar arasındaki uyuma oranı 0.89 bulunmuştur. Miles ve Huberman’ın güvenilirlik hesaplamalarına göre benzerlik oranının %70’in üzerinde olması veri analizi için güvenilir bir orandır (1994).

Çalışmanın dış güvenirliliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için çalışmanın bütün aşamaları ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Elde edilen bulgular, alıntılar şeklinde çalışmanın içerisinde yer almıştır. Bunlara ek olarak çalışmanın ham veri ve kodlamaları arşivlenmiştir. Böylece bundan sonra yapılacak çalışmalarda ihtiyaç duyulması halinde diğer araştırmacıların kullanımına sunulabilecektir.

Araştırmanın temelini oluşturan veri kaynakları hem basılı materyal hem de dijital olarak ulaşılabilir. Diğer araştırmacıların da bu kaynaklara ulaşip inceleme fırsatı olması çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğini desteklemektedir.

Bulgular

“Arkadaş” tatil kitapları ilkököl 1, 2, 3 ve 4. sınıf düzeyleri için ayrı içeriklerde hazırlanmıştır. Her dört kitap da aynı adı

taşımaktadır. Kitapların adının üzerinde hangi sınıf için olduğu yazmaktadır. Kitapların boyutları aynı olmakla beraber kapak resimleri birbirinden farklı ve içerikle uyumlu şekilde tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında kitaplar ayrı ayrı incelenmiş ve bulgular buna göre sınıflandırılmıştır.

Birinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabıyla ilgili bulgular

Birinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabı, “oyun” teması üzerine kurgulanmıştır. Birinci sınıflar için hazırlanan kitapta oyunlar oynarken sürekli okuyucudan yardım isteyen ve onu da oyuna davet eden bir kahraman karşımıza çıkar. Kitapta yer alan değerler ve ne sıklıkla tekrar edildiği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Birinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabındaki değerler

Değerler	Frekans	Değerler	Frekans
Saygı	4	İyimserlik	-
Sevgi	-	Estetik duyguların	6
Sorumluluk	1	geliştirilmesi	-
Hoşgörü-	1	Misafirperverlik	-
Duyarlılık	-	Vatanseverlik	-
Öz güven	-	İyilik yapma	-
Empati	3	Çalışkanlık	2
Adil olma	-	Paylaşımçı olma	-
Cesaret-Liderlik	6	Şefkat-Merhamet	1
Nazik olma	5	Selamlaşma	-
Dostluk	4	Alçak gönüllülük	4
Yardımlaşma-	1	Kültürel mirasa	-
Dayanışma	1	sahip çıkma	2
Temizlik	4	Fedakârlık	1
Doğruluk-	-	Öz denetim	-
Dürüstlük	-	Sağlıklı olmaya	-
Aile birliğine	-	önem verme	-
önem verme	-	-	-
Bağımsız-Özgür	-	-	-
düşünebilme	-	-	-

Yukarıdaki tablo incelendiğinde birinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabında yer alan nazik olmak (f6) ve estetik duyguların geliştirilmesi (f6) değerlerinin en yüksek frekansa sahip olduğunu görüyoruz. Bu değerleri sırasıyla dostluk, yardımlaşma-dayanışma, aile birliğine önem verme ve kültürel mirasa sahip çıkma değerleri izlemektedir. Öz güven, empati, cesaret-liderlik, bağımsız-özgür düşünebilme, vatanseverlik, iyilik yapma, çalışkanlık, şefkat-merhamet, alçak gönüllülük ve fedakârlık değerlerinin ise kitapta hiç yer almadığı görülmektedir. Kitapta on altı farklı değere yer verilmiştir.

..... lütfen cevap verir misin tatil arkadaşım? (s. 13)
Harikasın! Yarışmamıza katıldığın için teşekkür ederim! (s. 81)

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi kitap boyunca nazik olma değerini sezdirecek kullanımlara yer verilmiştir. Özellikle karşılıklı konuşmalarda “lütfen, teşekkür ederim” gibi ifadeler sıklıkla kullanılmıştır.

“Mert’in Sanat Eseri” başlıklı bölümde resim yapmaktan, resmin bir sanat eseri olduğundan ve farklı materyaller kullanılarak çok güzel resimler yapılabileceğinden bahsedilmektedir.

Böylece çocuklarda resme karşı bir ilgi ve dolayısıyla estetik bir duyarlılık geliştirilmeye çalışılmaktadır. (s. 70-71)

Kitabın son kısmındaki görevler bölümünde ise çocuklara estetik duygularını geliştirecek birden fazla görev verilmektedir. “Bir ressamı tanı, çiçeklerden doğal boyalar yap, doğal malzemelerden fotoğraf çerçevesi yap, bir koleksiyona başla, bir tişört tasarla, vb.” (s. 96-97)

Dostluk/arkadaşlık da kitapta sıklıkla yer alan değerlerden bir diğeridir. Arkadaşlarımla vakit geçirirken çok eğlenirim. Bu kitaba da zaten seninle arkadaş olmak için geldim. (s. 5)

İkinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabıyla ilgili bulgular

İkinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabı genel olarak insan ilişkileri ve değerler çerçevesi etrafında şekillenmiştir. Başkalarına yardım edebilmek için sürekli okuyucudan yardım isteyen bir kahraman vardır. Kitapta yer alan değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. İkinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabındaki değerler

Değerler	Frekans	Değerler	Frekans
Saygı	-	İyimserlik	-
Sevgi	2	Estetik	6
Sorumluluk	3	duyguların	-
Hoşgörü-	-	geliştirilmesi	-
Duyarlılık	-	Misafirperverlik	1
Öz güven	-	Vatanseverlik	3
Empati	-	İyilik yapma	-
Adil olma	-	Çalışkanlık	-
Cesaret-Liderlik	3	Paylaşımçı olma	2
Nazik olma	-	Şefkat-Merhamet	-
Dostluk	9	Selamlaşma	-
Yardımlaşma-	1	Alçak gönüllülük	-
Dayanışma	1	Kültürel mirasa	3
Temizlik	2	sahip çıkma	1
Doğruluk-	-	Fedakârlık	-
Dürüstlük	-	Öz denetim	-
Aile birliğine	-	Sağlıklı olmaya	-
önem verme	-	önem verme	-
Bağımsız-Özgür	-		
düşünebilme	-		

Yukarıdaki tabloya bakıldığında ikinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabında en sık yer alan değerler yardımlaşma-dayanışma (f9) olduğu görülmektedir. Bu değeri estetik duyguların geliştirilmesi (f6) takip etmektedir. Hoşgörü-duyarlılık, öz güven, empati, adil olma, cesaret-liderlik, dostluk, bağımsız-özgür düşünebilme, iyimserlik, misafirperverlik, vatanseverlik, paylaşımçı olmak, şefkat-merhamet, alçak gönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma ve fedakârlık değerlerine ise kitapta yer verilmemiştir. Toplamda ise on üç farklı değere yer verildiği gözlenmektedir.

“Yardımlaşma” değeri kitapta sıklıkla işlenmektedir.

.....annemle birlikte fırına gidiyorum. Hem de erkenden! Akşama kadar da anneme yardım ediyorum. Pek çok yeni şey öğreniyorum. Öğrendiklerimi sana da anlatacağım. (s. 4,5)

Kitapta okurdan “bir yaprak defteri yapması, kartpostal tasarlaması, çiçek defteri yapması, saç örgüsünü öğrenmesi, farklı baskı teknikleri öğrenmesi, hediye paketi yapması, bir ressamı tanıması, bir koleksiyona başlaması, doğal malzemelerden enstrüman yapması, tişört tasarlaması, vb.”

istenerak çocukların estetik duygularının gelişmesi desteklenmektedir. (s. 57, 58, 60, 61)

Üçüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabıyla ilgili bulgular

Üçüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabının konusu ise küçük bir kızla, bahçede altında oturduğu vişne ağacının çevresinde şekillenmektedir. Meraklı bir kız çocuk olan kahraman, aklındaki sorulara cevap arar. Kitapta yer alan değerler, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. Üçüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabındaki değerler

Değerler	Frekans	Değerler	Frekans
Saygı	-	İyimserlik	-
Sevgi	2	Estetik	4
Sorumluluk	5	duyguların	-
Hoşgörü-Duyarlılık	-	geliştirilmesi	1
Öz güven	-	Misafirperverlik	-
Empati	-	Vatanseverlik	2
Adil olma	-	İyilik yapma	2
Cesaret-Liderlik	-	Çalışkanlık	-
Nazik olma	2	Paylaşımçı olma	1
Dostluk	-	Şefkat-	-
Yardımlaşma-	7	Merhamet	3
Dayanışma	1	Selamlaşma	-
Temizlik	-	Alçak	1
Doğruluk-	1	gönüllülük	-
Dürüstlük	-	Kültürel mirasa	-
Aile birliğine önem	-	sahip çıkma	-
verme	-	Fedakârlık	-
Bağımsız-Özgür	-	Öz denetim	-
düşünebilme	-	Sağlıklı olmaya	-
		önem verme	-

Tablo 3 incelendiğinde en sık tekrar eden değerler yardımlaşma-dayanışma (f7) olduğu görülmektedir. Sorumluluk ise ikinci en sık tekrar eden (f5) değerdir. Onu da estetik duyguların geliştirilmesi değeri (f4) takip etmektedir. Saygı, hoşgörü-duyarlılık, öz güven, empati, adil olma, cesaret- liderlik, dostluk, doğruluk-dürüstlük, bağımsız-özgür düşünebilme, iyimserlik, misafirperverlik, iyilik yapma, şefkat-merhamet, alçak gönüllülük, fedakârlık ve sağlıklı olmaya önem verme değerleri ise kitapta hiç yer almamıştır. Toplamda ise kitapta on üç farklı değer yer almaktadır.

“Yardımlaşma” değeri, kitap boyunca okura sezinletilmektedir.

Bütün bir yaz koşturup durdum. Biraz Zafer dedeme yardım ettim; biraz anneanneme, biraz anneme, biraz babama, biraz Arif amcaya! Daha yapacak, öğrenecek, keşfedecek, karıştıracak çok şey var. Her biri ayrı bir macera. Sana en başında da söylemişim. Ben maceraya ba-yı-lı-rım! (s. 61)

Örnekte de görüldüğü gibi yardımlaşma değeri, doğrudan verilmek yerine çocukların ilgisini çeken “maceraya” kavramıyla özdeşleştirilmiştir.

Sıklıkla tekrar edilen değerlerden biri de “sorumluluk”tur.

Komşular için ayırdığımız vişneleri evlerine götüreceğim ama herkese tam zamanında götürmeliyim. Notları alırken saatleri çizerek almışım. Şu saatlerin altına okunuşlarını yaz da yanlış bir şey yapmayayım. herkesin vişnesini dağıttığıma göre şimdi vişne ağacının altında oturup güzelce dinlenebilirim. (s. 58, 59)

Örnekte sorumluluk, yerine getirildiğinde rahatlık ve huzur veren bir kavram olarak işlenmektedir.

Dördüncü sınıflar için hazırlanan arkadaş tatil kitabıyla ilgili bulgular

Dördüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabı, yazarla konuşan, onun hayal gücü ve yönlendirmeleriyle hareket eden, okulda çözdüğü problemlerin gerçek hayatta karşısına çıkmasıyla yeni keşifler yapan bir çocuğun etrafında şekillenmiştir. Tablo 4’te kitapta yer alan değerler gösterilmiştir.

Tablo 4. Dördüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” tatil kitabındaki değerler

Değerler	Frekans	Değerler	Frekans
Saygı	1	İyimserlik	-
Sevgi	2	Estetik duyguların geliştirilmesi	1
Sorumluluk	10	Misafirperverlik	-
Hoşgörü-	1	Vatanseverlik	-
Duyarlılık	-	İyilik yapma	-
Öz güven	-	Çalışkanlık	1
Empati	-	Paylaşımçı olma	-
Adil olma	-	Şefkat-Merhamet	-
Cesaret-Liderlik	5	Selamlaşma	-
Nazik olma	-	Alçak gönüllülük	13
Dostluk	7	Kültürel mirasa sahip çıkma	-
Yardımlaşma-	1	Dayanışma	-
Dayanışma	-	Temizlik	1
Temizlik	1	Fedakârlık	-
Doğruluk-	-	Öz denetim	-
Dürüstlük	-	Sağlıklı olmaya önem verme	-
Aile birliğine önem verme	-		
Bağımsız-Özgür düşünebilme	-		

Tablo 4 incelendiğinde dördüncü sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabında en çok kültürel mirasa sahip çıkma değerinin (f13) tekrar edildiği görülmektedir. Bunu, sorumluluk (f10) ve yardımlaşma değerleri (f7) takip etmektedir. Öz güven, empati, adil olma, cesaret-liderlik, dostluk, doğruluk-dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız-özgür düşünebilme, iyimserlik, vatanseverlik, iyilik yapma, çalışkanlık, şefkat-merhamet, selamlaşma, alçak gönüllülük, fedakârlık, öz denetim, sağlıklı olmaya önem verme değerlerinin ise kitapta hiç yer almadığı görülmektedir. Toplamda ise kitapta on bir farklı değer yer almaktadır.

En sık tekrar edilen değer olan kültürel mirasa sahip çıkma, özellikle sözlü kültürümüzün bir parçası olan atasözü, deyimler ve kalıp ifadeler aracılığıyla işlenmektedir. “Can boğazdan gelir, acı patlıcanı kırağı çalmaz, azıcık aşım kaygısız başım, pilav yiyen kaşığı yanında taşır, dostlar alışverişte görsün, uzun lafın kısası, tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş, bir koşu gidip gelmek, adı üstünde, tereyağından kıl çeker gibi, vb.” (s. 17, 18, 25, 44, 54, 55). Eskiden kullanılan eşyalara (s. 32, 33) ve kahve pişirmeye de (s. 65) kitapta yer verilerek kültürel miras çocuklara aktarılmaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda dört sınıf için ayrı ayrı hazırlanmış olan “Arkadaş” tatil kitaplarının hepsinde yer alan değerler bir araya getirilmiştir. Böylece söz konusu kitapların

hangi değerleri, ne oranda işlediğini bütüncül olarak göstermek amaçlanmıştır.

Tablo 5. “Arkadaş” tatil kitaplarındaki değerler

Değerler	Frekans	Değerler	Frekans
Saygı	5	İyimserlik	-
Sevgi	6	Estetik duyguların geliştirilmesi	17
Sorumluluk	19	Misafirperverlik	1
Hoşgörü-	2	Vatanseverlik	1
Duyarlılık	-	İyilik yapma	5
Öz güven	-	Çalışkanlık	5
Empati	3	Paylaşımçı olma	-
Adil olma	-	Şefkat-Merhamet	4
Cesaret-Liderlik	16	Selamlaşma	-
Nazik olma	5	Alçak gönüllülük	20
Dostluk	27	Kültürel mirasa sahip çıkma	6
Yardımlaşma-	4	Fedakârlık	2
Dayanışma	2	Öz denetim	-
Temizlik	8	Sağlıklı olmaya önem verme	-
Doğruluk-	-		
Dürüstlük	-		
Aile birliğine önem verme	-		
Bağımsız-Özgür düşünebilme	-		

Tablo 5 incelendiğinde “Arkadaş” kitaplarında yer verilen değerler, bütün olarak görülebilmektedir. Buna göre kitaplarda en çok yer alan değerlerin başında yardımlaşma- dayanışma (f27), kültürel mirasa sahip çıkma (f20), sorumluluk(f19), estetik duyguların geliştirilmesi (f17), nazik olma (f16) gelirken; misafirperverlik (f1), vatanseverlik (f1), iyilik yapma (f1), hoşgörü-duyarlılık (f2), doğruluk-dürüstlük (f2), sağlıklı olmaya önem verme (f2) değerlerinin ise en az yer verilen değerler olduğu görülmektedir. Kitapların hiçbirinde kendine yer bulamayan değerler ise öz güven, empati, cesaret-liderlik, bağımsız-özgür düşünebilme, iyimserlik, şefkat-merhamet, alçak gönüllülük ve fedakârlıktır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda her dört kitapta da en sık tekrar eden değerlerin yardımlaşma/dayanışma, kültürel mirasa sahip çıkma, sorumluluk, estetik duyguların geliştirilmesi, nazik olmak değerleri olduğu görülmüştür. En az tekrar eden değerler ise misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapma, sağlıklı olmaya önem verme, hoşgörü ve doğruluk/dürüstlük olarak belirlenmiştir.

Öz güven, empati, cesaret - liderlik, bağımsız - özgür düşünebilme, iyimserlik, şefkat - merhamet, alçak gönüllülük ve fedakârlık ise kitaplarda hiç yer almayan değerlerdir. Bu sonucu destekler şekilde alanda yapılan çalışmalarda da benzer bulgular elde edilmiştir. Özellikle ilköğretim ders kitaplarında değerlerin varlığı üzerine yapılan çalışmalarda öz güven, bağımsız - özgür düşünebilme, merhamet, cesaret/liderlik gibi değerlerin en az yer verilen değerler olduğu tespit edilmiştir (Şahin, 2010; Candan ve Ergen, 2014; Yükrük ve Akarsu, 2015, vb.). Yine benzer şekilde çocuklar için hazırlanmış kitaplarda ya da çocuklara önerilen kitaplarda değerlerin varlığıyla ilgili yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Aktan ve Padem, 2013; Şen, 2007; Gönen ve diğerleri, 2011; Kantar, 2014, vb.). Bütün bu sonuçlar, bu çalışmanın çıktılarıyla örtüşmektedir.

Çalışmanın sonucunda değerlerin çocuklara dikte edici bir üslupla verilmediği görülmüştür. Bunun olumlu bir özellik olduğu söylenebilir. Baskı ve dayatmayla veya dikte edici bir üslupla verilen değerler, koşullanmadan öteye geçemeyecektir (Ulusoy ve Arslan, 2014). Kitaplardaki değerlerin kahramanlar üzerinden, onlar örnek gösterilerek verildiği söylenebilir. Değer, kahramanın bir kişilik özelliği olarak kitapta yer alır. Böylece çocuklar kitabın kahramanıyla özdeşim kurduklarında kahramanın sahip olduğu değerleri de içselleştirmeyi başarırlar.

Değerlerin örtük olarak verilmesiyle etkililiği arasındaki ilişki tartışma konusu yapılabilir. Ancak kahramanların bu değerleri içselleştirmesi ve çocukların da kahramanla özdeşim kurmaları sayesinde değerler, çocuklara doğrudan değil sezdirilerek verilebilir. Sever (2013) de çocuk kitaplarındaki iletilerin çocuklara doğrudan değil sezdirilerek verilmesi gerektiğini belirtir. Kitaptaki kahraman aracılığıyla da çocuklara değerleri kazandırmak mümkündür. Bandura da benzer şekilde öğrenmenin başkalarının deneyimlerini gözleyerek de etkili olabileceğini vurgulamaktadır (Akt. Kaşkaya ve Duran, 2017). Kurgu içerisine yedirilen, kahramanın bir özelliği olarak verilen değerlerin, onunla bağ kuran okura aktarılması da daha doğal ve zorlamadan olacaktır.

Her dört kitapta da “yardımlaşma” değerinin üzerinde önemle durulduğu görülmüştür. Birinci sınıflar için hazırlanan kitapta oyunlar oynarken sürekli okuyucudan yardım isteyen ve onu da oyuna davet eden bir kahraman karşımıza çıkar. Yardımlaşarak işlerin kolayca yapılabileceği sık sık tekrarlanır. Saygı, aile birliğine önem verme, nazik olma değerleri de kitapta sıklıkla işlenen değerlerdendir.

İkinci sınıflar için hazırlanan “Arkadaş” kitabında başkalarına yardım edebilmek için sürekli okuyucudan yardım isteyen bir kahramanımız vardır. Etrafındaki insanlara yardım ederken “sorumluluk” alan, “nazik” olan aynı zamanda “çalışkan” bir kitap kahramanı okuyucu buluşturulur. Böylece okuyucunun da bu değerleri sezmesi sağlanır.

Üçüncü sınıflar için hazırlanan kitapta aklındaki sorulara yanıt arayan meraklı kahramanımız bu esnada yardımlaşmayı, sorumluluk almayı öğrenir.

Dördüncü sınıflar için hazırlanan kitapta yazar, kahramanımızı başka insanlara yardıma gönderir. Burada da kahramanımız okuyuculardan yardım ister. Böylece yardımlaşma değeri tekrar tekrar sezdirilir. Aynı zamanda yazar, kahramana birçok sorumluluk verir. Bütün bu sorumlulukları yerine getiren kahraman okuyucuya da örnek olur.

Her dört kitabın son kısmında kitabı okuyan çocuklara bazı görevler verilmektedir. Verilen bu görevler içerisinde de bazı değerlerin içselleştirilmesi amaçlanmıştır. Estetik duyguların geliştirilmesi, kültürel mirasa sahip çıkma, sağlıklı olmaya önem verme, aile birliğine önem verme ve temizlik değerleri, kitapların bu son kısımlarında yer alan görevlerle çocuğa aktarılmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak “Arkadaş” tatil kitaplarında değerlere yer verildiği, yardımlaşma, sorumluluk, nazik olma gibi değerlerin sıklıkla tekrar edildiği ancak “Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer alan öz güven, empati, cesaret - liderlik, bağımsız - özgür düşünme, iyimserlik, şefkat - merhamet, alçak gönüllülük, fedakârlık gibi birçok değere ise hiç yer verilmediği görülmüştür.

Çocuğun bir birey olarak kendini gerçekleştirmesinde, toplumsal hayata uyum sağlamasında ve o toplumun saygın bir ferdi olmasında önemli yere sahip olan öz güven, empati, cesaret, liderlik, özgür düşünme, şefkat, alçak gönüllülük, vb. değerlere kitaplarda yer verilmemiş olması büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Öz güven sahibi, bağımsız düşünebilen bireyler yetiştirmek Millî Eğitim’in temel hedeflerinden biri olmasına rağmen genelde ders kitaplarında ve çocuklar için hazırlanan diğer kitaplarda, özelde ise yine Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Arkadaş” tatil kitaplarında söz konusu değerlere yer verilmemesi şaşırtıcıdır. Bunun yanında yine yukarıda bahsedilen çalışmalarda da ortaya çıktığı gibi saygı ve çalışkanlık değerinin en sık yer verilen değer olması da bu çalışmanın sonuçlarını desteklemesi bakımından önemlidir. Saygı değerinin üzerinde önemle durulması, Türk toplumunun sahip olduğu yapısal özellikle ilişkilendirilebilir. Nitekim Özkan (2010) da yapmış olduğu kapsamlı bir çalışma sonucunda saygı değerinin ders kitaplarında sıklıkla vurgulanan bir değer olduğunu tespit etmiş ve bu değeri “himayeci değer” olarak nitelendirerek toplumsal yapıyla açıklamıştır.

Topluma uyum sağlamak ya da farklı bir ifadeyle bireyleri topluma hazır hale getirmek, eğitimin amaçlarından biridir. Değerler eğitiminin amacı da toplumsal yapıyı korumak, bireylerin topluma uyumunu kolaylaştırmaktır. Ancak bireyin kendini gerçekleştirmesi için kazanması gereken cesaret, öz güven, bağımsızlık gibi değerlerin çocuklar için hazırlanan kitaplarda hiç yer almaması, eğitimin asıl amaçlarını ıskalamamıza neden olabilir. Kendini gerçekleştirmiş bireyler yetiştirmek, toplumun kurallarına uyum sağlayan bireyler yetiştirmekten öncelikli olmalıdır.

Değerler verilirken dikte edici bir üslup benimsenmediği, değerlerin ön plana çıkarılmadığı tespit edilmiştir. Değerler, kurgu içerisine yerleştirilmiş ve okurun çıkarımında bulunması sağlanmıştır. Nasihat veren bir üslup kullanılmaması, olumlu bir özelliktir. Şirin (2017) de birçok alan uzmanı, akademisyen ve eğitmen gibi ders veren kitapların çocukları kitap okuma zevklerinden mahrum bıraktığını söylemektedir. Bu açıdan “Arkadaş” tatil kitaplarının, değerleri ders vererek değil sezdirerek verdiği için çocuklara uygun olduğu düşünülmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak şu önerileri getirebiliriz:

“Arkadaş” tatil kitapları çocukları değerler eğitimi bakımından destekleyebileceği için sadece salgın dönemiyle sınırlı tutulmaması ve düzenli yayımlanması gerekmektedir. Sadece 2020 yılı yazı için hazırlanan bu kitaplar, sürekli hale getirildiğinde tatil kitaplarına ulaşmada zorluk çeken dezavantajlı öğrenciler için de iyi bir fırsat olacaktır.

“Arkadaş” kitaplarının değerler yönünden zenginleştirilmesi, hiç yer verilmeyen değerlere de ilerleyen yıllarda hazırlanacak kitaplarda yer verilmesi önerilmektedir. Ders kitaplarından sonra etki alanı bu kadar geniş olan bir kitap, değerler eğitimi politikasının desteklenmesini de sağlayacaktır.

Son yıllarda değerler eğitiminin ön plana çıkmasıyla beraber, birçok yayınevi buna yönelik kitaplar hazırlamıştır. Değer eğitimi seti adı altında farklı öykülerden oluşan bu kitapların her biri ayrı bir değeri işlemektedir. Bağımsız bir araştırmanın konusu olması gereken bu setlerin, değerleri çocuklara nasıl vermeye çalıştığı mutlaka irdelenmelidir. Sezinletmekten uzak, dikte edici bir üslupla yazılan

nasihatvâri öyküler, hedeflenen amacın aksine çocukları değerlerden uzaklaştırabilir. Bu nedenle söz konusu şekilde hazırlanan kitapların mutlaka bir incelemeden geçmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada söz konusu kitaplar, değerler eğitimi açısından ele alındı. Araştırmacılar, ilerleyen zamanlarda bu kitapları başka yönlerden de ele alıp inceleyebilir ve böylece kitapların yenilenip sürekli hale getirilmesine katkı sağlayabilirler.

Yazar Katkı Oranları

Yazar çalışmada başka bir yazarın katkısı olmadığını ve çalışmanın son halini okuduğunu ve onayladığını beyan etmektedir.

Etik Kurul Beyanı

Yazarlar çalışmasının etik kurul iznine tabi olmadığını ve çalışmanın tüm sürecinde Committee on Publication Ethics (COPE)' tarafından belirlenen kurallara uyulduğunu beyan etmektedir.

Çatışma Beyanı

Yazar, çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Acar Güvendir, M. & Özer Özkan, Y. (2021). Uzaktan eğitimin değerlendirmeye yansımaları: Çevrim içi sınavlar mı sınıf içi sınavlar mı? *Dijital Ölçme ve Değerlendirme Araştırmaları Dergisi / Journal of Digital Measurement and Evaluation Research*, Vol. 1 (1), 22-34. <https://doi.org/10.29329/dmer.2021.285.2>
- Akramova, L., Akhmedova, K. O., & Khashimova, F. (2020). The problems of distance education in the conditions of the pandemic. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17(7), 8577-8583. <https://archives.palarch.nl/index.php/jae/article/view/3642>
- Aktan, O. & Padem, S. (2013). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kullanılan okuma metinlerinde yer alan değerler. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(2), 44-55. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/17635>
- Aydın, A. Z. & Can, Ö. (2020). Ortaokul İngilizce ders kitaplarında evrensel değerlerin incelenmesi. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 733-751. <https://doi.org/10.31464/jlere.782361>
- Aytaç, T. (2021). The problems faced by teachers in Turkey during the covid-19 pandemic and their opinions. *International Journal of Progressive Education*, 17(1), 404-420.: <https://doi.org/10.29329/ijpe.2020.329.26>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 368-397. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1152012>
- Batubara, B. M. (2021). The problems of the world of education in the middle of the covid-19 pandemic. *Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences*, 4(1), 450-457. <https://doi.org/10.33258/birci.v4i1.1626>
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim

- uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 11-53. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1179832>
- Candan, D. G., & Ergen, G. (2014). 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1). <https://dergipark.org.tr/en/download/articlefile/202223>
- Demiryürek, G. (2015). *Çağdaş çocuk şirinde değerler eğitimi (1980'den günümüze)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Dursun, D. (2021). İstanbul'un sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerindeki devlet okullarında çalışan ilkökul öğretmenlerinin online eğitim deneyimleri. *Versus/ Alternatif Araştırma Dergisi*. 1 (1), 18-26. <https://universus.org/dergi/01/04.pdf>
- Edgington, W. D. (2002). To promote character education, use literature for children and adolescents. *The Social Studies*, 93(3), 113-116. <https://doi.org/10.1080/00377990209599893>
- Er Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 597-618. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787509>
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (4), 55-72. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/302590>
- Furceri, D., Loungani, P., Ostry, J. D., & Pizzuto, P. (2020). Will Covid-19 affect inequality? Evidence from past pandemics. *Covid Economics*, 12(1), 138-157. <https://cepr.org.uk/sites/default/files/news/CovidEconomics12.pdf#page=143>
- Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde 100 temel eser yoluyla değerler eğitimi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Karaağaçlı, M. (2021). Salgında ulusal eğitimin fırsat ve imkân eşitsizliğinde tiranlaştırılıp tanrılaştırılan bilişim. *Eleştirel Pedagoji*, 12 (68). http://www.elestirelpedagoji.com/FileUpload/ks7397/File/68_mustafa_karaagacli.pdf
- Karababa, A. (2014). Değerler ve değerler psikolojisi. Dılmaç, B. ve Bircan, H. H. (Ed.), *Kuramsal Temelde Değer* (s. 1-18). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053648109>
- Kaşkaya, A., & Duran, T. (2017). İlkokul Türkçe ders kitaplarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 417-441. <https://doi.org/10.24315/trkefd.303978>
- Koç, E. (2021). İlkokul öğretim programlarının covid-19 sonrası yaygınlaşan uzaktan eğitime uygunluğunun incelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7 (1), 24-36. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1466713>
- Millî Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2010/53 sayılı Genelge, Ankara, 2010. Millî Eğitim Bakanlığı (1961). İlköğretim ve Eğitim Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.222.pdf>

- Millî Eğitim Bakanlığı (1973). Millî Eğitim Temel Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2010). Değerler Eğitimi Yönergesi. https://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/10/05/743046/dosyalar/2013_02/24015229_degerleregitimiyonergesi.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020, 24 Haziran). *Çocuklara tatil arkadaşı geliyor* [Basın Bülteni]. <https://www.meb.gov.tr/cocuklara-tatil-arkadasi-geliyor/haber/21181/tr>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications.
- Mok, G., Schouela, N., Thurgur, L., Ho, M., Hall, A. K., Caudle, J., ... & Syed, S. (2020). Resident learning during a pandemic: Recommendations for training programs. *Canadian Journal of Emergency Medicine*, 22(5), 617-621. <https://doi.org/10.1017/cem.2020.435>
- Murat, M., & Bonacini, L. (2020). *Coronavirus pandemic, remote learning and education inequalities* (No. 679). GLO Discussion Paper. <https://www.econstor.eu/handle/10419/224765>
- Özay Köse, E. & Gül, Ş. (2020). Ortaöğretim 9. ve 10. sınıf biyoloji ders kitaplarında yer alan değerler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 35-45. GLO Discussion Paper. <https://doi.org/10.21733/ibad.635316>
- Özdoğan, A. & Berkant, H. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Özkan, R. (2010). Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: İlköğretim ders kitapları örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1124-1141. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936650.pdf>
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Pegem Akademi, <https://doi.org/10.14527/9786052417232>
- Özkaya, F. & Duru, A. (2020). Ortaokul matematik ders kitaplarında değerler eğitimi kapsamındaki değerlerin yer alma durumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 43-67. <https://doi.org/10.29065/usakead.798421>
- Özüdoğru, G. (2021). Problems faced in distance education during Covid-19 pandemic. *Participatory Educational Research*, 8(4), 321-333. <https://doi.org/10.17275/per.21.92.8.4>
- Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Tudem.
- Sezgin, S. & Fırat, M. (2020). Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital ilerlemek. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (4), 37-54. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/119567>
- Sirer, E. (2020). Eğitimin ekran üzerinden teknolojik dönüşümünde pandemi dönemi’nin etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (29), 1987-2018. <https://doi.org/10.26466/opus.777215>
- Solak, H., Ütebay, G., & Yalçın, B. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 41-52. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/117971>
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şahin, K., H. (2010). *İlköğretim okullarında sosyal bilgiler dersini yürüten 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazandırılmasına ilişkin görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında değerler eğitimi. *International Journal of Humanities and Education*, 1:1, 79-104. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/357542>
- Şirin, S. (2017, 17 Aralık). Çocuklara ne okumalı? Nasıl okumalı? [Basın bülteni]. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/selcuk-sirin/cocuklara-ne-okumali-nasil-okumali-40680677>
- Temizkan, M., Yırtıcı, E., & Ergün, A. (2020). Türkçe ders kitaplarında sosyal değerlerin görünümü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(2), 769-794. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1174246>
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim tarihi 30 Ağustos, 2021, <https://sozluk.gov.tr/karakter>
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ulusoy, K. & Arslan, A (2014). Farklı yönleriyle değerler eğitimi. Turan, R. ve Ulusoy, K. (Ed.), *Değerli Bir Kavram Olarak Değer ve Değerler Eğitimi* (s. 2-15). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053648222>
- Ulusoy, K. & Dılmaç, B. (2014). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053643401>
- Waller, R., Hodge, S., Holford, J., Milana, M., & Webb, S. (2020). Lifelong education, social inequality and the COVID-19 health pandemic. *International journal of lifelong education*, 39(3), 243-246. <https://doi.org/10.1080/02601370.2020.1790267>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yükrük, S., & Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(4). <https://doi.org/10.7884/teke.564>
- *Çalışma kapsamında incelenen kitaplar:
 Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Arkadaş (1. sınıflar için)*. Ada Matbaacılık Yayıncılık.
 Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Arkadaş (2. sınıflar için)*. Ada Matbaacılık Yayıncılık.
 Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Arkadaş (3. sınıflar için)*. Ada Matbaacılık Yayıncılık.
 Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Arkadaş (4. sınıflar için)*. Ada Matbaacılık Yayıncılık.

Extended Summary

Introduction

In the changing and developing world, the borders among countries and societies are no longer valid. An event happening any place all around the world may affect other people at the other end and leaves traces in their lives. The most recent example of this was witnessed by all humanity in the Covid-19 epidemic. During the pandemic, many systems in the world began to be questioned and it became necessary to reconsider many concepts and structures such as health and education. The first precaution taken in the education system was the closure of schools and the transition to distance education in order to reduce contact and prevent the spread of the virus in pandemic conditions.

After the first Covid-19 case in our country was seen on March 11, 2020, all schools affiliated to the Ministry of National Education (MEB) were closed on March 16. Courses started to be held online via the Education Information Network (EBA). The remote teaching of the courses also brought some questions and problems. In this process, various scientific researches were made about the deficiencies and mistakes in distance education (Er Türküresin, 2020; Furceri, Loungani, Ostry & Pizzuto, 2020; Murat & Bonacini, 2020; Özdoğan & Berkant, 2020; Siner, 2020; Sezgin & Fırat, 2020; Ütebay & Yalçın, 2020; Waller et al, 2020).

In this process, one of the most important deficiencies for students was character education. Because education aims to improve students' character and their personality development.

While education wants the people to have the best equipment, it also aims to make them have good character and consciousness (Ulusoy & Dilmaç, 2014). Is the character education of children given enough importance in the distance education process? Is there sufficient time and opportunity for this? All these questions reveal the fact that distance education should be evaluated not only in terms of academic success but also in many dimensions.

In this process, the MEB also needed to support students in terms of both curriculum and other equipment. For this, they prepared the holiday books named "Arkadaş" which they think will support children in many ways during the summer vacation. "Arkadaş" holiday books have been prepared to support the curriculum of the relevant class. Each book is shaped around a different main character.

It is also necessary to determine how these holiday books, which offer children the opportunity to repeat almost all the course content, focus on children's character education. The purpose of education is not only to give information but also to raise good people. Character education is now included in the education programs of many countries and teachers are expected to make character education part of the curriculum (Edgington, 2002). Character education is carried out by giving children some values.

One of the aims of education is to prepare individuals for society. Individuals become ready for the society they belong to only by knowing and adopting the values of that society. Therefore, it is required to include these values in educational programs, classrooms, textbooks, extracurricular activities, and children's books.

"Arkadaş" holiday books, prepared by the MEB, are the most influential books after textbooks, as they are delivered to all primary school students in Turkey. For this reason, including values in "Arkadaş" books will be a great advantage in terms of values education.

Examining the "Arkadaş" books in terms of values education will provide the MEB the opportunity to review the books they have prepared in the context of values. This study will contribute to how and to what extent values will be included in holiday books and other supplementary resources to be prepared from now on as well as curriculum information.

The aim of this study is to reveal how much "Arkadaş" holiday books support children in terms of values. For this purpose, it has been tried to determine which values are given in the books, how and in what way.

Method

Research Model

The basis of this study is the qualitative research approach. The data obtained through document review was analyzed through descriptive analysis.

Research Documents

The "Arkadaş" holiday books published by the MEB in June 2020 constitute the documents of this study.

Data Collection

In this study, which was conducted with qualitative research, document analysis was used as a data collection technique. In this process, it has been seen that there are many different classifications and naming of values. The theme of the research has been formed from the values included in the "Values Education Directive" prepared by MEB. In addition, it was taken the opinion of an expert who has scientific studies in the field of values education. There are twenty-seven values in the basis of the research.

Analysis of Data

"Arkadaş" holiday books, which form the basis of the research, were analyzed with descriptive analysis method. According to this analysis technique, the data was interpreted according to predetermined themes (Yıldırım & Şimşek, 2013). Firstly, the books were read carefully and a general idea about the books was obtained. Afterwards, the books were scanned in more detail and coding was made about how and to what extent the values were included in the content. While coding, "Values Education Directive" was taken as a basis. In order to see how the values were included in the content and their distribution more concretely, tables with frequencies were used.

Validity and Reliability

In order to ensure the internal validity (credibility) of this study, the relevant literature was searched, and similar studies were examined. While determining the themes, attention was paid to reflect the study area.

In order to ensure the external validity (transferability) of the study, the research process and the path followed in the process were conveyed in the study with its stages. In order to ensure the internal reliability (consistency) of the research, the

coding made by the researcher was repeated by two other experts. The codes were compared, and the final result was reached.

In order to increase the external reliability (confirmability) of the study, all stages of the study are given in detail. The findings were included in the study in the form of quotations. In addition to these, the raw data and coding of the study were archived. Thus, it will be available to other researchers if needed in future studies.

The data sources that form the basis of the research are available both in print and digitally. The fact that other researchers have the opportunity to access and examine these sources supports the validity and reliability of the study.

Findings and Comments

Findings related to the “Arkadaş” holiday book for first grades

Being kind (*f6*) and developing aesthetic feelings (*f6*) values in the “Arkadaş” book prepared for first graders have the highest frequency. These values are followed by friendship, cooperation- solidarity, giving importance to family unity and protecting cultural heritage. On the other hand, the values of self-confidence, empathy, courage-leadership, independent-free thinking, patriotism, doing goodness, hard work, compassion, humility and self-sacrifice are not included in the book. 16 different values are included in the book.

Findings related to the “Arkadaş” holiday book prepared for second grades

It is seen that the most common value in the book “Arkadaş” prepared for the second graders is cooperation-solidarity (*f9*). This value is followed by the development of aesthetic feelings (*f6*). However, tolerance-sensitivity, self-confidence, empathy, fairness, courage-leadership, friendship, independent-free thinking, optimism, hospitality, patriotism, sharing, compassion, humility, protecting cultural heritage and self-sacrifice are not included in the book. It was detected that there are 13 different values in total.

Findings related to the “arkadaş” holiday book prepared for third graders

In this book, the most recurring value is cooperation-solidarity (*f7*). Responsibility value (*f5*) is the second most frequent value. It is followed by the value of developing aesthetic feelings (*f4*). Values of respect, tolerance-sensitivity, self-confidence, empathy, fairness, courage-leadership, friendship, truth-honesty, independent-free thinking, optimism, hospitality, kindness, compassion, humility, self-sacrifice, and giving importance to being healthy it was not included in the book. In total, there are 13 different values in the book.

Findings related to the “Arkadaş” holiday book prepared for fourth graders

It is seen that the value of protecting the cultural heritage (*f13*) is mostly repeated in the book “Arkadaş” prepared for fourth graders. This value is followed by the values of responsibility (*f10*) and cooperation (*f7*). On the other hand, values of self-confidence, empathy, fairness, courage- leadership, friendship, truth-honesty, giving importance to family unity, independent-free thinking, optimism, patriotism, doing goodness, hard

work, compassion, greeting, humility and self-sacrifice are not included in the book. In total, there are 11 different values in the book.

Discussion and Results

As a result of the study, the most recurring values in all four books were cooperation/solidarity, protecting cultural heritage, responsibility, developing aesthetic feelings, and being kind. The least recurring values were determined as hospitality, patriotism, doing goodness, giving importance to being healthy, tolerance and honesty.

In addition, self-confidence, empathy, courage/leadership, independent/free thinking, optimism, compassion, humility and self-sacrifice are values that are never included in the books.

As a result of the study, it was seen that the values were not given to the children in a dictating style. Value is included in the book as a personality trait of the protagonist. The relationship between the implicit delivery of values and their effectiveness can be discussed. However, thanks to the internalization of these values by the heroes and the identification of the children with the hero, the values can be imparted to the children not directly but by intuiting them. Sever (2013) also states that the messages in children's books should be implied to children, not directly. All “Arkadaş” books included this feature in the same way.

In the last part of each book there are many different tasks. It is aimed to internalize some values within these tasks. The values of developing aesthetic feelings, protecting cultural heritage, giving importance to being healthy, giving importance to family unity and cleanliness are tried to be conveyed to the child through the tasks in these last parts of the books.

Moreover, it has been seen those values such as helping, responsibility and being kind are frequently repeated in the “Arkadaş” holiday books. However, it has been observed that many values such as self-confidence, empathy, courage/leadership, independent/free thinking, optimism, compassion, humility, and self-sacrifice in the "Values Education Directive" are not included at all.

Based on these results, we can advise the following recommendations:

Since “Arkadaş” holiday books can support children in terms of values education, they should not be limited to the pandemic period and should be published regularly. If these books, which are only prepared for the summer of 2020, are made permanent, students who do not have the opportunity to access the source book will easily reach these books.

Lastly, it is suggested that the values that are not included in the “Arkadaş” books should be included in the books to be prepared in the coming years. A book with such a wide range of influence after textbooks will also support the values education policy.

Author Contribution

The author declares that no other author has contributed to the study and that he has read and approved the final version of the study.

Ethical Declaration

The authors declare that the current study is not subject to the approval of the ethics committee and that the rules set by the Committee on Publication Ethics (COPE) were followed throughout the study.

Conflict Statement

The author declares that there is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.